

DIN ISTORIA PIERDUTĂ A MONUMENTELOR ISTORICE CONSTĂNȚENE - DOCUMENTE PRIVIND INIȚIATIVELE AUTORITĂȚILOR COMUNISTE DE SALVARE ȘI VALORIFICARE TURISTICĂ A MONUMENTULUI CASA BEIULUI

Obișnuința sau lipsa documentelor determină, adeseori, preluarea în literatura de specialitate și în mediul public a unor sintagme cumva stereotipe, așa cum credem că a fost cazul și în ceea ce privește acest monument, astăzi dispărut. Astfel că, în general atunci când s-a vorbit despre acest monument, s-a spus că a fost demolat de autoritățile comuniste ale epocii, la începutul anilor '80, fapt într-un tot adevărat, dar care, în lumina documentelor pe care le vom prezenta mai jos, comportă unele nuanțări.

Despre ce documente este vorba? În cadrul Ministerului Turismului, la nivel central, a funcționat vreme îndelungată un *Centru de Studii și proiectare pentru promovarea turismului*, care întocmea anual planuri de valorificare turistică a obiectivelor istorice românești și trasa, de asemenea, liniile directe pe care trebuia să evolueze dezvoltarea stațiunilor turistice. Cu siguranță acest organism, care a proiectat planuri de dezvoltare ce mergeau până în anul 2000, ar fi reușit cu succes să dea un cadru general, după care să se ghideze și astăzi agenții sectoriali din turism, căci – fie vorba între noi – la vremea respectivă promovarea turistică se făcea fundamentat, având la bază studii și statistici, precum și o colaborare multidisciplinară.

Un astfel de exemplu a fost realizarea în 1972 a unui studiu dedicat unuia dintre cele mai puțin cunoscute monumente istorice și arhitecturale din Constanța – este vorba de Casa Beiului. Proiectul, numit *Studiu- temă: Valorificarea turistică a Casei Beiului – Constanța*¹, a fost semnat de un colectiv format din: dr. O. Snak - director; arhitect Vl. Protopopescu – director tehnic; arhitect St. R. Ionescu – șef colectiv și profesor Oliver Velescu – șef proiect. Colectivul de elaborare a fost format însă din următorii specialiști: arhitect St.R. Ionescu, arhitect P. Borănescu și proiectant M. Dobrescu (pentru chestiunile legate de arhitectura monumentului); inginerii T. Chiose și N. Ciobanu au propus soluțiile tehnologice și de rezistență, iar cercetătorul științific Speranța

---

* Dr., muzeograf IA în cadrul Muzeului de Istorie Național și Arheologie Constanța

¹ SANIC, Fond Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Turism, Dosar 11/1972, p. 1-13.

Eftimie a fost responsabilă cu schițarea studiului istoric și cu realizarea planului de marketing turistic.

Planul, elaborat în septembrie 1972, avea următoarea documentație: Memoriu istoric; Memoriu de rezistență; Evaluare estimativă și un Studiu de marketing, fiind completat cu fotografii foarte slab calitativ (plan parter, o secțiune longitudinală) și o schiță care, din păcate, nu s-a păstrat la dosarul inițial. În cele ce urmează vom reda integral prima parte a proiectului, precum și studiul de marketing (13 pagini în total), care credem că vor aduce informații noi, de mare interes, pentru toți cei interesați de istoria monumentelor istorice constănțene, cu atât mai mult cu cât acest monument nu mai există astăzi.

*

"CASA BEIULUI – CONSTANȚA STUDIU -TEMĂ PENTRU VALORIFICARE TURISTICĂ

[Document 1.]**

Monumente istorice de arhitectură musulmană se găsesc în România într-un număr foarte mic și numai în provinciile care au fost efectiv sub ocupație turcească – Dobrogea și Banatul. Cele mai multe din aceste documente sunt geamii și moschei și sunt răspândite în satele Dobrogei.

Dintre puținele monumente turcești de arhitectură civilă, care se mai păstrează într-o stare relativ corespunzătoare este și așa-numita Casă a Beiului din Constanța.

Situată în partea de sud a orașului, spre faleză (adresa exactă: Fundătura 1 Mai), fostă reședință de vară a guvernatorului (beiului) turc al Dobrogei, casa datează probabil de la începutul secolului XIX și are valoare de unicat pe teritoriul României. (subl. n.)

Într-adevăr, prin programul ei arhitectural, prin arhitectura și detaliile sculpturale și decorative, Casa Beiului întrunește reale calități artistice, care fac necesară scoaterea ei din starea de degradare în care se află și punerea ei în valoare.

Clădirea este alcătuită din două părți distincte, care formează însă un tot organic, cu o funcționalitate precisă. Elementul principal îl

---

** Am marcat astfel, în interiorul documentului citat, părțile sale componente, care se regăsesc în dosarul amintit. În total dosarul are 13 pagini scrise și o serie de fotografii alb-negru de o foarte slabă calitate, astfel încât am preferat să atașez în finalul articolului câteva fotografii preluate din Fototeca Institutului Național al Patrimoniului.

constituie pavilionul poligonal, acoperit cu o cupolă în formă de bulb, care se sprijină pe doi tamburi octogonali și ale căror fațete sunt decorate cu elemente geometrice viu decorate.

Sub cei doi tamburi, o învelitoare largă ce se sprijină pe coloane (câte două în fiecare unghi), acoperă un cerdac larg, care oferă o frumoasă perspectivă în jur.

Întreaga construcție este din lemn și paiantă. Învelitoarea este din ardezie, iar patina ei neagră contrastează în mod plăcut cu spațiul verde din jur, dar mai ales cu elementele decorative de lemn ale pavilionului. Pazia care înconjoară marginea învelitorii este din lemn traforat, lucrată simplu, sugerând prin conturul ei stalactitele – element decorativ specific artei musulmane.

Mai evidente apar stalactitele la capetele coloanelor care susțin învelitoarea cerdacului. Decorația tipic orientală apare și în felul cum sunt traforate contravântuirile dintre coloane, formându-se o suită de mici arce frânte, polilobate.

Distonante sunt ferestrele mari, câte una pe fiecare latură, dar care par totuși originale și nu aparțin unei transformări ulterioare, dacă se ține seama de decorația chenarelor exterioare. Lucrate din tencuială, ele sunt alcătuite dintr-o suită de linii frânte, cu multe retrageri, încheiată deasupra ferestrelor printr-o largă acoladă care cuprinde în panoul astfel format și elemente decorative geometrice înscrise în câte un poligon.

Interiorul acestui pavilion a fost gândit a fi foarte luxos. De aceea, cupola și pereții au fost pictați în culori tari, reprezentând elemente florale și geometrice - arabescuri - care înscriu, în câte un medalion, șase inscripții arabe, probabil versete din Coran.

Pe latura opusă mării, adosate pavilionului octogonal, sunt două construcții mai joase, dispuse paralel, închizând o curte interioară, spre care aveau acces încăperile celor două aripi.

Construcțiile sunt modeste, fațadele exterioare având o decorație formată din panouri de zidărie mai retrase, marcate de imposte. Mai îngrijit lucrate sunt fațadele dinspre intrare, în sensul că colțurile sunt marcate de colonete poligonale, iar panourile de zidărie sunt împodobite la partea superioară cu o suită de denticuli, formând o cornișă pe console.

În curte, care inițial se presupune că a fost pavată cu marmură, exista un mic bazin cu apă și un havuz².

---

² Termenul turcesc de „havuz” desemna bazine de apă descoperite, construite în parcuri sau în grădini, frumos împodobite, și care de obicei aveau o fântână arteziană în interior.

Porți mari, de fier lucrat și decorat tot cu motive otomane (semilune), închid intrarea în curte. Mai sunt de luat în considerare și alte elemente decorative, uși, gratii de ferestre etc., care la restaurarea și amenajarea clădirii trebuie avute în vedere.

Clădirea era odinioară înconjurată de un parc, din care se mai păstrează astăzi unele plantații (tufe de liliac, garduri vii etc.).

În ansamblu, clădirea Casa Beiului din Constanța întrunește reale calități artistice, care au justificat, de altfel, considerarea ei ca monument istoric³.

Fiind o clădire cu funcții private, ea nu a avut rolul unui edificiu public și, prin urmare, nu are o istorie. Totuși, este demn de amintit că după anul 1877 casa a fost proprietatea generalului I.Em.Florescu, militar de mare valoare, primul comandant al armatei române unite, cel care a pregătit armata pentru Războiul de Independență, fiind unul din comandanții ei în 1877. Alt proprietar a fost doctorul N.Păulescu, mare fiziolog și, după ultimele constatări, descoperitorul insulinei.

Clădirea, reparată în 1910, a fost devastată în timpul ocupației din timpul primului război mondial, fiind din nou reparată în 1931, fără a se aduce însă modificări arhitecturii. În același an, un pictor italian – Innocente Bruno – restaurează pictura interioară din pavilionul octogonal.

În timpul bombardamentelor din 1944 o bombă distruge havuzul din curte și avariază grav una din aripile clădirii.

În ultimii 30 de ani construcția este folosită total necorespunzător, fiind ocupată (fiecare încăpere) de câte o familie de condiții extrem de modeste.

* *
*

Valorificarea clădirii Casei Beiului se impune din mai multe considerente:

Faptul că în orașul Constanța, cu circulația turistică binecunoscută, se menține într-o stare necorespunzătoare o clădire valoroasă din punct de vedere artistic, face necesară abordarea acestei probleme cu toată seriozitatea.

---

³ Nu știm exact când a fost inclusă în Lista Monumentelor Istorice. În lista din 1980 clădirea se regăsește în cadrul Regiunii Constanța, la poziția 4017 m.arh. (Casa Beiului, Fundătura 1 Mai), fiind tăiată cu o linie, semn că în septembrie 1980, când a fost publicată noua listă a monumentelor istorice, clădirea fusese deja demolată, vezi <https://patrimoniul.ro/images/lmi-old/Lista-bunurilor-din-patrimoniul-cultural-national-al-RSR-monumente-istorice-Vol-II-1980.pdf>

Valorificarea acestei case poate fi făcută în mod eficient numai din punctul de vedere al creării unui nou obiectiv turistic în zona litoralului. Pentru aceasta este de luat în considerare și faptul că la circa 1 km distanță de locul unde se află Casa Beiului urmează a fi instalat turnul de televiziune (260 m înălțime) și care va constitui un important punct de atracție, mai ales că se prevede amenajarea în turn a unei terase cu belvedere și chiar restaurant.

Conform schiței de sistematizare a orașului, întreaga zonă va fi amenajată pe etape în spațiu verde, Casa Beiului devenind unul din punctele centrale ale viitorului parc.

Trebuie remarcat și faptul că numărul turiștilor de origine musulmană sosiți în ultimii ani în România este în continuă creștere, fapt ce se poate constata din analiza prezentată în anexă.

Ținând seama de toate aceste considerente, ca și de specificul arhitectural al clădirii, se propune amenajarea aici a unei unități de alimentație publică cu specific oriental, cu două profile distincte.

Se propune înființarea unei Cafenele în pavilionul central și terasa care se va amenaja în fața acestuia.

În unul din corpurile de clădire din spate poate funcționa un Restaurant cu sortiment restrâns (oriental).

Pe latura opusă, în cealaltă aripă, ar urma să se amenajeze secțiunile anexă: bucătărie, bar, bufet-cafegerie, spălător veselă, spațiu de depozitare, grupuri sanitare și vestiar pentru personal.

Pentru crearea specificul, se propune ca unitatea să aibă următorul sortiment de desfacere:

În cafenea: cafea turcească la nisip, servită în ibrice de aramă. Deserturi: bacavla, sarailie, cataif, plăcintă cu brânză de vacă și stafide, halva turcească, șerbeturi și dulcețuri. Jardinieră de fructe orientale: alune, stafide, smochine, portocale. Băuturi fine la pahar: lichioruri, cocteiluri, răcoritoare.

În restaurant: hors d'œuvre, babic, ghiudem, măslina, salată orientală după rețetă autentică. Preparate calde: șaşlic, chebab, pilaf de berbec, musaca, iemambaldi (vinete umplute), garnituri orientale, cuș-cuș. Deserturi: la fel la ca cafenea. Băuturi alcoolice și vinuri albe și negre, soiuri pure.

În etapele următoare de proiectare, urmează a fi studiate pentru a fi încadrate în specificul oriental dotarea localurilor, îmbrăcămintea uniformă, listele meniu și celelalte amănunte. Se recomandă ca personalul de deservire să fie recrutat cu predilecție din rândul populației turce din Dobrogea.

Deși spațiul este destul de restrâns, există posibilitatea organizării unor manifestări artistice în curtea interioară, valorificându-se în acest scop havuzul, care va trebui reconstruit și în jurul căruia se propune a se desfășura spectacolul.

Tema acestuia, în care baletul va trebui să aibă o pondere importantă, poate fi inspirată din binecunoscutele povești orientale, cunoscute sub numele de *1001 Nopti*.

De altfel, însuși localul poate primi numele de 1001 NOPTI, spectacolul devenind unul din punctele de atracție ale noului local.

Mai poate fi luată în considerare organizarea în cafenea, în orele de după masă, pentru un public intelectual, a unor recitaluri de poezie orientală, și mai ales din poemele lui Omar Khayyam dedicate vinului, care sunt traduse în limba română și în toate limbile de circulație universală. Bine regizate, aceste recitaluri pot contribui la sporirea consumului de alcool în local.

Pentru a se asigura un flux regulat al clientelei, se propune includerea noii unități în circuitul de litoral, în sensul asigurării mesei de seară aici, așa cum se practică și cu alte restaurante (Nunta Zamfirei, Calul Bălan).

Pentru îmbunătățirea arhitecturii curții interioare, se propune o nouă tratare spațială, prin crearea unor arcături de tip oriental, care se vor sprijini pe o amfiladă de colonete în același stil. În felul acesta se va mări suprafața utilă a viitorului local, creându-se și cadrul corespunzător pentru spectacolul propus a se desfășura în curte.

Dintr-o primă studiere a viitorului spațiu comercial util se apreciază următoarele capacități:

<u>Cafenea:</u>	Terasa dinspre mare	104 locuri
	Pavilionul octogonal	
	- în interior	30 locuri
	- în cerdac	20 locuri
	TOTAL:	154 locuri

<u>Restaurant:</u>	Aripa laterală	36 locuri
	Curtea interioară	40 locuri
	TOTAL:	76 locuri

TOTAL GENERAL: 230 locuri

După cum se poate constata și din *Evaluarea estimativă a amenajărilor* din anexă, costul lucrărilor este în jurul sumei de 1.680.000 lei, ceea ce revine în medie 7.000 lei de loc de masă, față de 8.000 lei valoare medie pentru restaurantele de categoria I construite pe litoral.

În concluzie, amenajarea de către Ministerul Turismului, prin unitățile sale, a acestui monument istoric și exploatarea aici a unei unități de alimentație publică cu specific, întrunește toate condițiile de a se crea o unitate rentabilă și de mare efect plastic.

ȘEF PROIECT
Prof. Oliver Velescu

[Document 2]

MEMORIU DE REZISTENȚĂ

Monumentul istoric Casa Beiului din Constanța este o construcție din cărămidă, paiantă și lemn; este formată dintr-un pavilion (plan octogonal), acoperit cu o cupolă de lemn bogat pictată și acoperită cu o învelitoare în formă de bulb. Pavilionul este înconjurat de un cerdac acoperit, învelitoarea sprijinindu-se pe stâlpi de lemn. În prelungirea pavilionului sunt două aripi mai joase, care închid o curte interioară către care dau încăperile.

S-a examinat starea generală a zidurilor pavilionului, cât și zidurile exterioare ale celor două aripi care închid curtea, putând fi apreciată - Bună - sub aspectul rezistenței, în sensul că nu prezintă degradări datorită unor tasări, care să depășească pe cele normale la asemenea clădiri.

De asemenea, se menționează că zidurile nu au igrasie.

Potrivit memoriului justificativ, privind partea istorică a acestui monument, se menționează că în anul 1944 clădirea a fost avariata de o bombă care a deteriorat una din aripile laterale și a distrus pavajul curții și fântâna de marmură care exista în curte. Deci bomba care a căzut în curtea interioară nu a degradat decât zidurile aripilor din partea curții, iar zidurile exterioare ale aripilor au rămas intacte.

Tencuielile tavanului [și] pereților prezintă fisuri neînsemnate și nici crăpături uzuale pentru alcătuirea [pe] care o au.

Cu privire la starea șarpantei de lemn, trebuie făcute relevee și sondaje care să permită o apreciere a stării acestora, cât și starea de umiditate a lemnului.

În concluzie, din punct de vedere al rezistenței, clădirea poate fi luată în studiu pentru valorificarea ei turistică.

Inginer
Chiose Trifan

[Document 3]

*EVALUAREA ESTIMATIVĂ A AMENAJĂRILOR PROPUSE LA
CASA BEIULUI DIN CONSTANȚA*

I. CONSTRUCȚII-MONTAJ

a).Reconstrucționarea și amenajarea clădirii

- corpul central al chioșcului	25 mp x 800 lei/mp=20.000 lei
-cerdac pavilion central	70 mp x 500 lei/mp=35.000 lei
- corpurile joase	205 mp x 600 lei/mp=123.000 lei
-acoperiș, pazie, atic, ornament de vârf	=22.000 lei

TOTAL =200.000 LEI

b).Amenajare terasă și curte interioară

-terase, rampe, parapete, scări, "D"-uri spre mare	400 mp x300 lei/mp=120.000 lei
-curtea interioară	150 mp x 300 lei/mp=45.000 lei
-refacere havuz	=30.000 lei
-reconstrucționare grilaj și poartă metalică	=10.000 lei
-iluminat exterior (30 lămpi de grădină – pitici și 12 proiectoare)	=50.000 lei

TOTAL =255.000 LEI

c). Amenajare parc înconjurător, racorduri la utilități

- parc	3500 mp x 20 lei/mp = 70.000 lei
-instalații hidranți	

pentru grădină	=20.000 lei
-obiecte decorative de parc (vase, jardiniere)	=10.000 lei
-racord apă	= 28.000 lei
-racord instalație electrică	=15.000 lei
-racord telefonic	=12.000 lei
-4 posturi telefonice (1 administrație + 3 publice)	=3.000 lei
-priză împământare	= 3.000 lei
TOTAL	=201.000 LEI

TOTAL I (A+B+C) =656.000 LEI

II. MOBILIER, UTILAJE ȘI DOTĂRI

Se consideră că unitatea va avea următoarele capacități:

-Terasa dinspre mare	104 locuri
-Corpul central (pavilion)	30 locuri pe sofale
-Cerdac	20 locuri la mese
-Curtea interioară	40 locuri la mese
-Corpul lateral curții interioare	36 locuri la mese

TOTAL= 230 locuri

Calculul se face pe baza indicilor valorici de diversificare (restaurant categoria I-a în ansambluri hoteliere de pe litoral)

-Terasa spre mare	104 locuri x3.250 lei/loc=338.000 lei
-Corp central pavilion	30 locuri x 3.800 lei/loc= 114.000 lei
-Cerdac	20 locuri x 3.300 lei/ loc= 66.000 lei
-Curte interioară	40 locuri x 3.250 lei/loc =130.000 lei
-Corpul lateral curții	36 locuri x 3.300 lei/loc=118.800 lei

TOTAL II =766.800 LEI

TOTAL I +II =1.422.800 LEI

III.ALTE CHELTUIELI

-împrejmuire metalică din panouri, plasă de sârmă	cca 180 ml x 150 lei/ml=30.000 lei
-firmă luminoasă	=30.000 lei

-lucrări de pictură cu
specialiști la pavilionul central

=15.000 lei

TOTAL III =75.000 LEI

TO TAL I+II+III=1.497.800 LEI

-cote organizare șantier neprevăzute
și costuri proiectare 12%

179.736 lei

TOTAL=1.677.536 LEI

-rotunjiri

=2.464 lei

TOTAL GENERAL=1.680.000 LEI

Ceea ce revine, în medie, 7000 lei/loc la masă, față de 8000 lei/loc la masă, valoare medie diversificată pentru restaurante pe litoral de categoria I-a.

Mai sunt necesare o serie de lucrări ce cad în sarcina Consiliului Popular al Municipiului Constanța, cum ar fi:

-modernizarea străzii de acces (Fundătura 1 Mai) în lungime de circa 300 m;

-amenajarea unui parc pentru 25 autoturisme și 2 autocare, în suprafață de circa 450 mp;

-iluminarea străzii;

De asemenea, va fi utilă solicitarea concursului M.F.A. pentru detectarea unor eventuale obuze neexplodate, rămase din timpul războiului, întrucât terenul a fost intens bombardat, pentru a se asigura o deplină securitate lucrărilor de valorificare turistică.

Intocmit
Arh.St.R.Ionescu

[Document 4]

Sectorul de marketing turistic

Situația sosirilor de turiști din țările musulmane în anii 1970, 1971 și
previziuni pentru anii 1975 și 1980

Anul	1970	1971
Iordania	628	591

Irak	482	654
Iran	655	496
Oman	-	31
Pakistan	160	173
Republica Arabă Egipt	879	1.124
Republica Arabă Siria	1.116	1.377
Sudan	251	214
Turcia	4.4	5.489
TOTAL	11.357	13.327

Din datele prezentate se observă că în ansamblul țărilor de origine musulmană, numărul vizitatorilor sosiți în țara noastră s-a mărit cu aproximativ 2.000 de persoane în 1971, față de 1970, ceea ce corespunde unui ritm de creștere de peste 10%. Țările care au avut creșteri remarcabile sunt Egiptul, Siria și Turcia. Acest grup de țări reprezintă 0,5% din totalul turiștilor sosiți în România în ultimii doi ani. Considerând că aceste țări își vor menține ponderea și în viitor în turismul internațional al țării noastre, înseamnă că în 1975 vor sosi aproximativ 21.500 turiști, iar în 1980 – 36.000 turiști din această parte a lumii, ceea ce reprezintă o clientelă potențială pentru oferta românească cu specific oriental.

Această prevedere o considerăm însă ca minimală, deoarece în relația cu țările respective va apare o modificare esențială în anii următori: construirea podului peste Bosfor⁴, care în afară de facilitarea tranzitului automobilistic din Asia Mică spre centrul Europei, va constitui și o motivație în sine și prin ea, sursă de difuzare a circulației spre destinații interesante cum ar fi: Grecia cu monumentele antice, Bulgaria și România cu litoralul spre Marea Neagră și cu barajele peste Dunăre, Iugoslavia cu diversitatea ofertei în teritoriu și pe litoral etc. La o depărtare radială de 600 km (distanță de parcurs într-o zi) se cuprind o întreagă gamă de atracții turistice – printre care și orașul Constanța cu tradiția sa. Putem deci prevedea că fluxul turistic din țările musulmane spre România poate înregistra creșteri mult mai mari de 10% anual, cifra de 50.000 de sosiri la nivelul anului 1980, din această parte a lumii putând fi realizată cu un efort bine orientat de reclamă și propagandă.

Cercetător științific
Speranța Eftimie"

---

⁴ Este vorba despre *Primul Pod peste Bosfor (Boğaziçi Köprüsü)*, cunoscut oficial ca *Podul Martirilor din 15 iulie*, inaugurat la data de 29 octombrie 1973 și care asigură legătura între Asia și Europa.

La finalul prezentării acestui document se impune să trasăm câteva concluzii.

Deși a fost unul dintre cele mai importante obiective istorice de origine musulmană de pe teritoriul României, Casa Beiului nu s-a bucurat însă de un destin luminos, deși era o adevărată bijuterie arhitecturală pentru stilul oriental. Din prezentarea întocmită în 1972 aflăm așadar că, după integrarea Dobrogei în Vechiul Regat, Casa Beiului s-a aflat în proprietatea generalului Ioan Emanoil Florescu, primul comandant al armatei române unite după 1859⁵, iar mai apoi, în condiții necunoscute, a trecut în proprietatea celebrului doctor fiziolog N. Păulescu. Este de presupus că în toată această perioadă casa s-a bucurat de lucrări de întreținere și îngrijire, fiind probabil folosită drept casă de vacanță. În 1910 clădirea a fost reparată, dar în timpul ocupației bulgaro-germano-turce din timpul Primului Război Mondial, a suferit deteriori, ca de altfel alte circa 1000 de clădiri din Constanța. A doua mare refacere a avut loc în anul 1931, când clădirea a fost supusă unor lucrări de restaurare/refacere, fără a se aduce însă modificări arhitecturii și, în același an, splendida pictură murală din pavilionul octogonal a fost restaurată de pictorul italian Innocente Bruno.

În anul 1944 o bombă a distrus havuzul din curte și a avariat grav una din aripile clădirii, dar studiul nu mai consemnează alte lucrări de refacere a părților deteriorate. Până la momentul întocmirii memoriului (septembrie 1972), Casa Beiului era locuită de mai multe familii nevoiașe din localitate, familii ce nu au adus îmbunătățiri clădirii sau stării ei de conservare, astfel încât specialiștii susțineau necesitatea realizării unor intervenții imediate, de fapt, ample lucrări de restaurare și refacere.

Proiectul propus Ministerului Turismului în toamna lui 1972 a fost unul complex, ce prevedea crearea unui local de categoria I, cu specific oriental, destinat nu numai turiștilor din țară, ci și turiștilor ce veneau din țările musulmane, al căror flux se afla în continuă creștere. Mai reținem din *Memoriu* și propunerile de amenajare a unui parc, ce ar fi suprapus mare parte din parcul inițial, precum și propuneri de accesibilizare a localului (reabilitarea străzii, construirea unei parcări ș.a.), lucrări ce trebuiau întreprinse de autoritățile locale.

De asemenea, este surprinzătoare informația ce apare în document, conform căreia la circa 1 km distanță de locul unde se afla Casa Beiului

---

⁵ După Unirea Principatelor Române, generalul I.Em. Florescu a îndeplinit funcția de ministru de Război în două rânduri, 28 noiembrie 1859-27 mai 1860 și 30 septembrie 1862 – 11 octombrie 1863.

se preconiza instalarea un turn de televiziune de 260 m înălțime, ce urma să fie amenajat pentru vizitare la etajele superioare, cu terase cu belvedere și restaurant⁶.

Nu am putut afla de ce acest generos și temeinic plan de valorificare a monumentului nu a fost adoptat și pus în aplicare de autoritățile comuniste ale vremii; cert este însă că în anul 1980 Casa Beiului a fost demolată, în condiții care rămân, de asemenea, foarte vag cunoscute.

Chiar dacă acest splendid monument nu a avut o istorie a lui, fiind o construcție civilă, așa cum spunea specialistul care s-a ocupat de întocmirea studiului istoric, Casa Beiului capătă astăzi, la patruzeci de ani de la demolarea lui, o istorie care să demonstreze că amintirea unor monumente în mentalul colectiv este uneori mai îndelungată decât existența lor fizică.

Și totuși, nu ne putem opri în a ne întreba, cum ar fi arătat astăzi Casa Beiului, dacă amintitul proiect ar fi fost acceptat?...

Fig. 1 - Casa Beiului, Constanța,
inv. 6987, an 1962, fără autor (Fototeca D.M.I. – Arhiva I.N.P.)

---

⁶ Trebuie spus că doar cu câțiva ani înainte de momentul respectiv – iulie 1967, Societatea Română de Radiodifuziune pusese în funcțiune postul de radio estival "Radio Vacanța", astfel încât această informație surprinzătoare pentru noi, coroborată acestui fapt, pare să releve interesul autorităților române din epocă de dezvoltare turistică și nu numai a orașului Constanța și a regiunii litoralului.

Fig. 2 - Casa Beilui, vedere spre curtea interioară),
inv. 6987, an 1962, fără autor (Fototeca D.M.I. – Arhiva I.N.P.)

Fig. 3 - Casa Beilui detaliu, inv. 6987,
an 1962, fără autor (Fototeca D.M.I. – Arhiva I.N.P.)

**FROM THE LOST HISTORY OF HISTORICAL MONUMENTS
FROM CONSTANTA – DOCUMENTS REGARDING THE
COMMUNITIES AUTHORITIES INITIATIVE OF SALVATION
AND TOURIST VALUIFICATION OF HISTORICAL
MONUMENT - THE HOUSE OF BEY**

Abstract

The article presents a memory of restoration and tourist valorization of the monument from Constanța known as the House of Bey, prepared in 1972 by a commission from the Ministry of Tourism. The study has 13 pages completed by a series of photographs that recorded the degradation status of the monument at that date. The document is particularly important for knowing the history of this monument, which has disappeared today, also giving us information on the tourist development of Constanța in the Communist era.

Keywords: House of Bey, memory of restoration and tourist valorization, Ministry of Tourism, historic monument